

FIKSUT ARKIMATKAT

Vinkkejä kauppakeskuksen kestävän
työmatkaliikkumisen edistämiseen

Pieniä tekoja - suuri merkitys

Suomessa toimii yli 100 kauppakeskusta, joissa työskentelee kussakin usein satoja ihmisiä ja lähityötä ja työmatkaliikennettä on paljon. Kauppakeskuksella ja sen toiminnalla on paljon vaikutusta ympäristöön. Lempeällä, mutta päättäväisellä tuuppaamisella voidaan kannustaa työntekijöitä kulkemaan työmatkoja kestävämmiin joko lihasvoimin, linkillä tai kimppakyydillä – ellei joka päivä niin edes silloin tällöin. Yksittäisen työntekijän teolla on iso merkitys, kun niitä toteuttaa riittävän moni.

Kauppakeskuksen johdon sitoutumisella on merkittävä rooli vastuullisuus-, ympäristö- ja ilmastotyössä. Olosuhteiden kehittämisen ohella työntekijöitä voidaan kannustaa, innostaa ja rohkaista sekä tarjota tietoa ja mahdollisuuksia kokeiluihin. Aina toimenpiteet eivät vaadi isoja resursseja.

Myönteisiä mielikuvia ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Kehittämällä työntekijöiden mahdollisuuksia kestävämpään työmatkaliikkumiseen kauppakeskus saa merkittävää imagoetua. Paitsi, että työntekijät arvostavat kestävä kehityksen eteen tehtävää työtä ja kauppakeskuksen haluttavuus työpaikkana kasvaa, niin tehdystä työstä voi kertoa avoimesti myös asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.

On kiva, että Seppä-
kauppakeskuksella on
ihan omanlainen kulttuuri
ja työntekijöille keksitään
tällaisia tapahtumia.

Kauppakeskus Sepässä toteutettiin vuonna 2023 Fiksut arkimatkat -hanke, jonka tavoitteena oli pienentää kauppakeskuksen työmatkoilla syntyvää hiilijalanjälkeä, lisätä tietoisuutta kestävästä liikkumisesta eri vaihtoehtoista ja merkityksestä, vaikuttaa asenteisiin ja toimintatapoihin kestävästä liikkumisesta edistämiseksi, tarjota matalan kynnyksen mahdollisuuksia päästä kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja luoda uusia pysyviä kestävästä liikkumisesta toimintatapoja. Tähän oppaaseen on koottu vinkkejä hankkeen ajalta.

Fiksut arkimatkat- hankkeen toteutuksesta vastasi

Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry ja sen rahoitti Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Fiksusti töihin kauppakeskukseen

Miten kauppakeskuksissa voidaan vaikuttaa työntekijöiden työmatkaliikkumiseen? Millä konsteilla saadaan työntekijät jättämään auto kotiin ja kulkemaan kestävämmiin töihin?

Työntekijöitä voidaan tuupata kävelemään, pyöräilemään, kulkemaan linja-autolla tai kimpakyydillä monin eri tavoin. Aina ei tarvita isoja rakenteellisia ratkaisuja. Ensimmäinen askel on kiinnittää asiaan huomiota ja ottaa asiaa esille eri yhteyksissä. Jos ympäristö- ja ilmastoarvot koetaan tärkeäksi, se on hyvä tuoda rohkeasti esille.

- ole esimerkkinä
- nosta asioita esille vaikka kahvipöytäkeskusteluissa
- tuuppaa lempeästi toisiakin oikeaan suuntaan

Jos jokainen kauppakeskuksen 700-800 työntekijästä kulkee noin kerran kuussa töihin kestävämmällä, henkilöautolla kuljettujen matkojen määrä putoaa jopa yli 18 000 kpl vuodessa.

Ihan vaikka välillä vain muistuteltaisiin aiheesta.

Olosuhteet

Lihaskuntoon töihin kulkevat arvostavat hyviä sosiaalioloja, joissa on mahdollisuus käydä suihkussa ja säilyttää vaatteita. Polkupyörien säilytystilan tulee olla turvallinen myös kalleimmille sähköpyörille.

- Järjestää polkupyörän säilytystilankatselmus paikallisen pyöräseuran kanssa. He osaavat arvioida ja antaa vinkkejä siihen, millainen on hyvä pyöräparkki.
- Polkupyörien säilytystilan yhteyteen voi järjestää pyörähuoltopisteen, jossa voi pumpata renkaat, kiristää tarvittaessa ruuvit ja pestä polkupyörän.
- Polkupyörien säilytystilaan kannattaa hankkia turvakamera.
- Paikallisen joukkoliikenteen kanssa voi neuvotella kauppakeskukseen tulevista näytöistä, joista voi tarkistaa paikallisliikenteen aikataulut. Tätä arvostavat varmasti myös bussilla kulkevat kauppakeskuksen asiakkaat.

Pyöräparkeille olisi hyvä asentaa joku pyöränpumppu jolla voisi pumpata kumit täyteen.

Pyöräsäilytyksen kameravalvonta? Uskaltaisi jättää kalliimman pyörän huoletta työpäiväksi parkkiin.

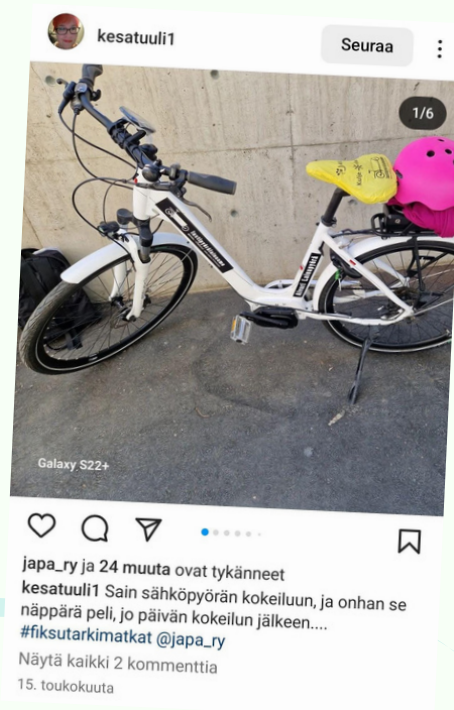

Kokeilut

Työntekijöitä voi kannustaa kokeilemaan uusia tapoja liikkua töihin. Voisiko työntekijöille tarjota ilmaiseksi tai edullisesti erilaisia kokeiluja?

Neuvottele hyvä tarjous paikallisen yhteistyökumppanin ja/tai joukkoliikennetoimijan kanssa esim.

- sähköpyörän tai lastipyörän kokeilusta
- rajattoman linja-autokortin kokeilusta esim. kuukaudeksi

Kauppakeskus Sepän työntekijöiden kommentteja kokeiluista

- Oli kiva kampanja. Innostuin pyöräilystä sähköpyörä viikon jälkeen.
- Kiitos! Oli mukava saada kuukaudeksi ilmaiset työmatkat linkillä !
- Koen että tämä oli hyvä kampanja ja hyvän asian puolesta. Itse aloin pyöräilemään töihin kesäaikaan, kiitos motivaatiosta! :)
- Omalla kohdalla Fiksut arkimatkat sai havahtumaan konkreettisesti siihen, kuinka toimiva joukkoliikenne (linja-auto) Jyväskylässä on ja kuinka notkeasti julkisilla liikennevälineillä pääsee siirtymään paikasta toiseen.
- Käytin ilmaisen bussikortin ajan vain bussia työmatkoihin.

Kannustaminen

Ihmisiä motivoivat erilaiset asiat. Toista voi kannustaa kestävään liikkumiseen oman kunnon koheneminen, toista taas euromääräiset säästöt. Voisiko teillä toimia kannustimena esimerkiksi

- maksuttomat/edulliset kehonhuoltomittaukset
- ilmaiset aamukahvit kerran kuukaudessa niille, jotka tulevat töihin kestävästi
- edullinen polkupyörän kausihuoltotarjous työntekijöille
- pyöränhuolto ja nastarenkaan vaihtoa esim. paikallisen pyöräilyseuran tai huoltoliikkeen toteuttamana
- kimppakyytipäivä, jolloin kimppakyydillä töihin tulevat saavat yhdessä pienen palkinnon

Kauppakeskus Sepän työntekijöiden kommentteja

- Yhteiset aamupalat ja pienet palkinnot patistavat liikkumaan työmatkoja ekologisemmin.
- Kerran vuoteen pyörähuolto ois kiva.
- Kiitos! Kuntomittaus oli tosi kiva.
- Aamupala oli hyvä!
- Fillarin renkaan vaihto voisi jäädä jokavuotiseksi tarjoukseksi - kannustaa todella pyöräilemään, säällä kuin säällä. Myös jokin jatkuvampi kannustin, esim. "jos olet kulkenut tarkastelujaksolla x tietyn prosentin työmatkoistasi kestävästi, saat palkinnon" voisi saada aikaan pysyvämpiä muutoksia.

Oppimista

Aika ajoin on hyvä tarkastella tuttuja tapoja uusin silmin tai opetella uusia taitoja. Voisiko kauppakeskuksessa olla välillä kestävään liikkumiseen kannustavaa koulutusta, kuten

- Pyörähuoltokoulutusta:
nopeat ja helpot pikavinkit pyörän huoltoon, esim. paikallisen pyörähuoltoliikkeen ohjaamana
- Kestävän ja taloudellisen ajotavan koulutus (esim. Autoliitto)

Näkyväksi tekemistä ja haasteet

Hyvää tekemistä kannattaa esitellä muillekin. Löytyisikö työntekijöiden joukosta henkilöitä, joille kestävän liikkumisen aihepiiri on tärkeä ja jotka haluavat olla mukana viemässä tärkeää asiaa eteenpäin? He voivat toimia työmatkaliikkumisen kampanjajakasvoina. Kauppakeskuksen työmatkaliikkumisen kannattaa luoda myös someen oma #-tunniste.

Työntekijöitä voi kannustaa myös isommalla porukalla valtakunnallisiin haasteisiin. Suomessa järjestetään vuosittain perinteisiä tapahtumia ja haasteita, jotka ovat oivallisia ajankohtia nostaa kestävän liikkumisen teemaa esille, esim.

- Pyöräilyviikko
- Liikkujan viikko
- Pyöräilytalvi
- Kilometrikisa

Erityisesti linkkikorttikokeilussa bussilla kulkeminen oli helppoa! Jyväskylässä on toimiva linkkiverkosto.

FIKSUJEN ARKIMATKOJEN TEEMAVUOSI 2024

Tammikuu

Viestintää ja koko vuoden päivät kalenteriin! Vuoden alussa lukitaan kuluvan vuoden kalenteriin kestävän liikkumisen teemapäivät ja kerrotaan, miksi kauppakeskuksessa halutaan kannustaa kestävään liikkumiseen.

Helmikuu

Ystävänpäivä 14.2.2024

Idea: Kaverin kanssa töihin! Kaikille kimpakyytiläisille ilmainen tai esim. tarjous aamukahveista tai smoothiesta kaksi yhden hinnalla.

Helmikuussa vietetään myös kuntokuuta. [Kuntokuu](#) on Suomen Paralympiakomitean järjestämä harrasteliikuntakampanja, johon jokainen voi osallistua liikunnan tasosta riippumatta. Kampanjakuukaudet ovat helmi- ja syyskuu. Kuukauden ajan osallistujat täyttävät kuntokorttia ja osallistuvat samalla arvontaan, josta voi voittaa tuotepalkintoja. Tavoitteena on saada ihmiset liikkeelle. www.kuntokuu.fi

Idea: haastetaan työntekijät mukaan Kuntokuu-haasteeseen

Maaliskuu

Aivoviikko 11.-17.3.2024

Aivoviikolla (vk 11) muistutetaan aivoterveysten vaalimisen merkityksestä.

Idea: Haastakaa työntekijät piristämään ja hellimään aivoja tulella lihasvoimin töihin ainakin kerran viikon aikana.

Huhtikuu

Maailman terveyspäivä 7.4.2024

Terveyspäivän aikana on perinteisesti rohkaistu ihmisiä eri puolilla maailmaa osallistumaan yhteisöllisesti terveyttä edistäviin aktiviteetteihin.

www.ykliitto.fi/tapahtumat/yk-paivat/maailman-terveyspaiva

Idea: Kannustetaan työntekijöitä hyödyntämään arkimatkoja liikkumalla terveyden edistämiseksi sekä tarjotaan mahdollisuus ilmaiseen/edulliseen kehonkoostumusmittaukseen.

Toukokuu

Pyöräilyviikko 3.-12.5.2024

Valtakunnallisen Pyöräilyviikon aikana on useita teemapäiviä, mm. Pyörällä töihin -päivä.

www.pyorailyviikko.fi

Idea: Tarjotaan aamiainen kaikille pyörällä töihin saapuville Pyörällä töihin -päivänä ja pyörän pikahuoltoa ja vinkkejä pyörän huoltoon sekä työntekijöille että kauppakeskuksen asiakkaille. Yhteistyökumppanina polkupyörien huoltoliike.

Toukokuussa alkaa valtakunnallinen kilometrikisa. Haastetaan kauppakeskuksen yritykset mukaan kisaan. www.kilometrikisa.fi

Kesäkuu

Maaailman polkupyöräpäivä 3.6

Päivä pyöräilykulttuurin edistämiseksi. Jätä moottorivälineet kotiin ja pyöräile perille tai vain hovin vuoksi!

Maaailman ympäristöpäivä 5.6.

Maaailman ympäristöpäivää on vietetty jo vuodesta 1972. Siitä lähtien teemapäivä on tarjonnut jokavuotisen ikkunan keskusteluun ympäristön merkityksestä ja tarpeesta suojella luontoa, jotta sekä tämä että tulevat sukupolvet voisivat nauttia siitä.

Idea: Muistutetaan teemapäivistä sekä toukokuussa alkaneesta kilometrikisasta.

Heinäkuu

Heinäkuussa muistutellaan kilometrikisasta.

Elokuu

Takaisin töihin! Kannustetaan työntekijöitä kulkemaan töihin ilman autoa. Tarjotaan esimerkiksi yhtenä päivänä ilmainen pikahuolto polkupyörille yhteistyössä paikallisen huoltoliikkeen kanssa.

Syyskuu

Liikkujan viikko 16.-22.9.2024

Viikolla kannustetaan ihmisiä pohtimaan omia, arkisia liikkumisvalintoja ja niiden vaikutuksia ympäristöön, yhteiskuntaan ja terveyteen. Teemaviikko päättyy perinteeksi muodostuneeseen Auton vapaapäivään 22.9.

www.liikkujanviikko.fi

Idea: Kannustetaan työntekijöitä jättämään auto kotiin ja lähtemään töihin kestävästi. Tarjotaan aamu- tai päiväkahvit ilmaiseksi/edullisesti koko päivän ajan.

Lokakuu

Valtakunnallinen heijastinpäivä 1.10.2024.

Heijastinpäivä muistuttaa heijastimen käytön tärkeydestä ja kannustaa käynnistämään heijastinkauden – viimeistään heijastinpäivänä.

Idea: Työntekijöille jaetaan kauppakeskuksen logoilla varustetut heijastimet ja kannustetaan liikkumaan kestävästi ja turvallisesti myös pimeään aikaan.

Lokakuussa vietetään myös energiansäästöviikkoa, joka on Motivan valtakunnallinen vuosittain järjestettävä kampanja. Sillä pyritään edistämään energiansäästöön ja kestäväan kulutukseen liittyviä tekoja.

Marraskuu

Porraspäivät järjestetään vuosittain marraskuun ensimmäisellä viikolla.

Idea: kannustetaan työntekijöitä ottamaan mahdollisimman paljon askeleita viikon aikana ja mittaamaan määrän vaikka askelmittarilla. Kaikkien haasteeseen osallistuneiden kesken arvotaan lahjakortti kauppakeskukseen.

Pyöräilytalviviikko

Pyöräilytalvi-kampanja muistuttaa vuosittain siitä, ettei pyöräily talvellakaan ole mitenkään erikoista tai vaativaa. Kuten ei ole talvella käveleminenkaan. Kannustetaan työntekijöitä jatkamaan liikkumista lihasvoimin. Neuvotellaan edullinen tarjous nastarenkaiden vaihtamisesta polkupyörien huoltoliikkeeseen. Lisätietoa: www.pyorailytalvi.fi

Joulukuu

Tonttulakkipäivä.

Jyväskylän joukkoliikenne Linkki on järjestänyt perinteisesti suosituksen tonttulakkipäivän joulukuussa, jolloin kaikki linja-automatkat ovat ilmaisia.

Idea: kannustetaan kaikkia laittamaan tonttulakki päähän ja tulemaan joko linkillä, lihasvoimin tai kimppakyydillä töihin. Tarjotaan kaikille kestävästi tonttulakki päässä töihin saapuneille suklaarasia tms.

VASTUULLISUUDEN VUOSI

Helmikuu

- 4.2. Maailman syöpäpäivä
- Viikko 6 Luonto lainassa-viikko

Maaliskuu

- 3.3. Kansainvälinen villin luonnon / Maailman luontopäivä
- 15.3. Maailman unipäivä
- 11.-17.3. Aivoviikko
- 21.3. Maailman metsäpäivä
- 20.3. Kansainvälinen Onnellisuuden päivä

Huhtikuu

- 22.-28.4. Vaatevallankumous-viikko

Toukokuu

- 3.-12.5. Pyöräilyviikko
- 16.5. Kansainvälinen esteettömyys- ja saavutettavuuspäivä
- 20.5. Maailman mehiläispäivä
- 22.5. Kansainvälinen luonnon monimuotoisuuden päivä

Kesäkuu

- 3.6. Maailman polkupyöräpäivä
- 5.6. Maailman ympäristöpäivä
- 8.6. Maailman merien päivä
- 17.6. Kansainvälinen päivä aavikoitumisen ja kuivuuden ehkäisemiseksi
- 18.6. Kestävän ruokakulttuurin päivä

Syyskuu

- 5.9. Kansainvälinen hyväntekeväisyyden päivä
- 7.9. Kansainvälinen päivä puhtaan ilman puolesta
- 16.-12.9. Liikkujan viikko
- 16.9. Kansainvälinen päivä otsonikerroksen suojaamiseksi
- 21.9. Nollapäästöpäivä
- 22.9. Autoton päivä
- 23.-29.9. Kestävän kehityksen viikko
- 29.9. Kansainvälinen päivä ruokajätteen ja -hävikin tietoisuuden lisäämiseksi
- 29.9. Maailman sydänpäivä

Lokakuu

- Reilun kaupan viikko
- 5.10. Maailman elinympäristöjen päivä
- 7.-13.10. Energiansäästöviikko
- 10.10. Maailman mielenterveyspäivä
- 20.10. Maailman osteoporoosipäivä

Marraskuu

- 4.-10.11. Porraspäivät
- 14.11. Maailman diabetespäivä
- Viikko 47 Euroopan jätteen vähentämisen viikko

Joulukuu

- 11.12. Kansainvälinen maailman vuorten päiv

(Sivulla esitetyt päivämäärät voivat vaihdella vuosittain.)